Kadının Namazı Erkekten Farklı mıdır, Değil midir?

KADININ NAMAZI ERKEKTEN FARKLI MIDIR, DEĞİL MİDİR?

Hüseyin AVNİ

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَأَلِهِ اَجْمَعِينَ

Bundan sonra…

Evet, her ne kadar İmâm Nevevî arada fark olmadığını söylediyse de, Hanefîler ve Hanbelîlerde kadın ve erkeğin namazında bir takım farklar görülmektedir.

Hanefî âlimlere göre, iftitâh tekbîri, rükû', secde ve teşehhüde/ oturmada erkeklerle kadınlar arasında bir takım farklılıklar vardır. Sözü edilen şu farklılıklar, tamamıyla setr-i avretle yani kadının avret yerlerinin daha iyi korunup anlaşılmaması esasına dayanmaktadır.

Kadının İftitâh Tekbîrinde Ellerini Kaldırması

Muhammed Zekeriyâ şöyle diyor:

Kadının (iftitâh tekbiri esnâ-sında) ellerini kaldırması hakkında Ahmed'den iki rivâyet vardır.

Birincisi: Biraz kaldırır. Ahmed kaldırma olmayan bir kaldırma (veya az bir kaldırma)dır, dedi.

İkincisi: Kadının elini kaldırması ona meşrû kılınmadı.

Süyûtî, Tenvîr(u'l-Havâlik)'de şöyle dedi:

Resûlüllâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıldığın vakit ellerini kulakların hizasına kaldır. Kadın da ellerini göğüsleri hizasına kaldırır."[1]

Öyleyse, **Şevkânî**'nin ve diğerlerinin, **kadınla erkeğin ellerini kaldırmalarındaki farka dâir Hanefîlerin hiçbir delîli yoktur**, demeleri nazar/bakış (ve hadîs ilmi) kıtlığından doğan bir hatâdır.[2]

Demek ki, Hanefî ve Hanbelîlere göre kadın ellerini erkeklerden az kaldırır.

Kadının Teşehhüd Hâli

Aynî şöyle demektedir:

Kadı İyâz bazı seleften kadının sünnetinin bağdaş kurmak olduğunu nakletmiştir. Nevevî şöyle demiştir: **Kadının oturuşu, erkeğin oturuşu gibidir**. (**Ayni'nin sözü son buldu**.)[3]

Evet, **Mâlik, Ahmed** ve **Hanefîler** bu mes'elede tevâfuk etmişlerdir. İbn-i Kudâme el-Muğnî'de şöyle demiştir: **Kadın bağdaş kurarak, yâhud iki ayaklarını uzatarak ve onları sağ tarafına koyarak oturur.** Ahmed şöyle demiştir: Uzatmak bence daha güzeldir. Hallâl da bunu seçmiştir.

Ali şöyle demiştir: **Kadın namaz kıldığı zaman iyice toparlansın ve oyluklarını birbirine yapıştırsın**. (**Son**)

El-Müdevvene'de açık bir şekilde şöyle demiştir: **Kadın erkek gibi verek'i üzerine oturur.**

Ben (Kandehlevî) şöyle diyorum:

İmam Ebû Hanîfe'nin **Müs-ned**'inde şöyle bir rivâyet vardır: Ebû Hanîfe Nafi'den, (O), İbn-i Ömer radıyallâhu anhüma'dan şöyle rivâyet etmiştir: İbn-i Ömer'e Resûlüllâh sallallâhu aleyhi ve sellem zamanında kadınların nasıl namaz kılmakta olduğu sorulunca şöyle dedi: **"Bağdaş kurarlardı, sonra da iyice toparlanıp büzüşmekle emrolundular."**

Aliyyü'l-Kârî hadîste geçen **ihtifâz** kelimesini **teverrük ederek âzâlarını birbirine yapıştırırlardı** şeklinde ma'nâlandırmıştır. (**Son**)

İbnü Ebî Şeybe'nin Musan-nef'inde Hâlid İbn-i Leclâc'a varan senediyle şöyle bir rivâyet yapmıştır:

Leclâc şöyle demiştir: Kadınlar namazda bağdaş kurmakla emro-lunmuşlardı.

Nâfi'den Safiye radıyellâhu an-hâ'nın bağdaş kurarak oturduğu rivâyet edilmiştir. Nâfi'den şöyle dediğine dâir bir rivâyet daha vardır: İbn-i Ömer'in hanımları namazda bağdaş kurarlardı.[4]

Kadının Secde Hâli

Yezid İbn-ü Ebî Habib'ten rivâyet edilmiştir.

"O namaz kılmakta olan iki kadına uğradı ve şöyle dedi: Secde ettiğiniz zaman vücudunuzun bir kısmını diğer kısmına yapıştırınız. Zîrâ kadın bu husûsta erkek gibi değildir."[5]

Ben (**Tânevî**) şöyle derim: Hâfız (İbn-i Hac-er)ın sözü, onun Mür-sel'de terk edilen bir râvî olmadığını göstermektedir. Allâme Muhammed Kaim es-Sindî'nin el-Fevzu'l-Kirâm isimli eserinde şöyle denilmektedir: Bu mürsel rivâyet şu bâbtaki mevsûl iki rivâyetten daha güzeldir.(**Son**)

Allâme Abdulhayy rahimehul-lahu teâlâ'nın "**Mecmû'atü'l-Fetâvâ**" isimli eserinde böyle yazılmaktadır.[6]

Ebû Hanîfe Nâfi'den, (O da) İbn-i Ömer radıy-allâhu anhümâ'dan rivâ-yet ettiğine göre şöyle denilmektedir. İbn-i Ö-mer radıyallâhu anhü-ma'ya Resûlüllâh sallal-lâhu aleyhi ve sellem zamanında kadınlar nasıl namaz kılarlardı şeklinde sorulunca şöyle dedi:

"Kadınlar bağdaş kurarlardı. Sonra büzüşmekle emrolundular."[7]

Ben (Tânevî) şöyle diyorum: Bu, **Sahîh** bir isnâddır. Onu Kadî Ömer İbnu Hasan el-Eşnânî, Ali İbn-u Muhammed el-Bezzâz'dan, (O), Ahmed İbn-u Muhammed İbn-i Hâlid'den, (O), Zirr ibn-u Necih'den, (O), İbrâhîm İbnu'l-Mehdî'den, (O), Ebû'l-Ahves İbn-u Cevâb'dan, (O), Süfyan-ı Sevrî'den, (O), Ebû Hanîfe'den senediyle rivâyet etmişlerdir.(**Son**).

Ben (**Tânevî**) şöyle diyorum: **Kadı Ömer İbnu'l-Hasen el-Eşnânî**, İbnu Ebî'd-Dünya ve başkalarından rivâyet etmiştir. **Dâre-kutnî ve diğerleri** onu zayıf bulmuşlardır.

Talha İbn-ü Muhammed, rivâyetlerini güzel yapan hadîs ehl-i cümlesinden ve hâfızlardan biriydi. Birçok hadîs rivâyet etmiştir. İnsanlar eskide ve yenide ondan hadîs almıştır. Dârekutnî'nin şeyhi hâfız Ebû Ali el-Herevî'ye onun hakkında suâl sorulduğunda, "şübhe yok ki o sadûk birisidir" dedi, demiştir. (Lisânü'l-Mîzân'dan kısaltılarak son buldu.)[8]

Ali İbn-ü Muhammed el-Bezzâz Ebû'l-Kâsım İbnu't-Tüsterî diye tanınır. **Hatîb** onu târîhinde zikretmiş ve ondan hadîs yazdım demiştir.[9]

Ahmed İbn-ü Muhammed Hâlid, Ebû Saîd el-Hımsî, el-Vehbî el-Kindî'dir. **Buhârî** ondan Kıraat cüz'ü ve diğer eserlerinde rivâyette bulunmuş, **Yahya İbn-i Maîn**'den onun sika olduğunu nakletmiştir. **Dârekutnî** zararsızdır demiştir. **İbn-i Huzeyme** Sahîh'inde onun hadîsini rivâyet etmiştir. **İbn-i Hibbân** es-Sikât'ında onu zikretmiştir.[10]

Zirr İbn-ü Necîh'in tercüme-i hâlini bulamadım. İbrahim İbnu'l-Mehdî'nin Hafs İbn-

u Ğıyas ve başkalarından rivâyet eden el-Masîsî olduğunu zannediyorum. Onu Ebû Hâtim, İbn-i Hibbân, İbn-i Kânî' ve diğerleri sika bulmuştur.[11]

Ahvâs İbn-ü Cevâb'ı **İbnu Maîn**, sika bulmuştur. Bir defasında da **o kadar sağlam değildir**, demiştir. **Ebû Hâtim**, **sadûktur** demiştir. **İbnu Hibbân** da, **es-Sikât**'ında **hadîs rivâyet sanatını çok iyi yapan birisidir, bazen de yanılır**, demiştir.[12]

Süfyan-ı Sevrî ve **Ebû Hanîfe** kendilerine medh ü senâ yapılmasından daha da meşhûrdurlar.

Ebu'l Ahvâs Ebû İshâk'dan, (O), Hâristen, (O), Ali radıyallahü teâlâ anhu'dan, şöyle dediğini rivâyet etmişlerdir:

Kadın secde yaptığı zaman büzüşsün, oyluklarını birbirine yapıştırsın.[13]

Derim ki; bunun Hâris'in dışındaki râvîleri Kütüb-i Sitte cemaatinin râvîleridir. Hâris de Kütüb-i Sitte'den dört Sünen'in râvîsidir. Hakkında ihtilâf edilmiştir. İbn-u Maîn onu sika bulmuş, İbn-u Şahin es-Sikât'ında şöyle demiştir: Ahmed İbn-u Sâlih el-Mısrî, Haris-i A'ver*, sika bir râvîdir ve ne acâib bir hıfz sâhibidir. Ali'den ne güzel rivâyetler yapmıştır*." dedi ve O'nu övdü. Onun için "**Şa'bî onun yalan söylediğini söyledi**" denilince "**hadîsdeyalan söylemezdi. Onun yalanı reyindeydi**" dedi.

İbn-ü Ebî Hayseme şöyle dedi: Yahya'ya, **Hâris'le ihticâc edilir mi**? denildiğinde, **hadîs âlimleri onun hadîsini kabûl etmeye devam etmişlerdir**,diye cevâb verdi.[14] (**Son**)

Şu halde hadîs hasendir. Sahâbî kavli bizce hüccettir. Merfu' rivâyetlerle de kuvvetlenmiştir. Ebû İshâk her ne kadar tedlîsçilerden idiyse de lâkin o bazı hadîsçilerin hadîsini kabûl ettikleri üçüncü tabakadandı. Ve onun tedlîsine katlanmışlardır. Nitekim **İbn-u Hacer**'in **Tabakâtü'l-Müdelli-sîn**'inde böyle yazılıdır. Üstelik tedlîs bizce (rivâyetin sağlamlığına) zarar vermez. (Bu rivâyet) başka hadîslerle de kuvvet bulmuştur.

İbn-ü Ömer radıyallâhu anhü-ma'dan merfu' olarak rivâyet edilmiştir: "Kadın namazda oturduğu zaman oyluğunu diğer oyluğu üzerine koyar. Secde ettiği zaman da karnını oyluğuna yapıştırır en örtücü şekliyle. Zîrâ Allahü Teâlâ ona şöyle diyerek nazar eder: "Ey meleklerim! Ben sizi şâhid koştum ki bu kadına mağfiret ettim."[15]

Ben (Tânevî) derim ki; bunun geçmiş şâhidleri de vardır.[16]

Merğînânî el-**Hidâye**'de erkek ile kadının namazında on üç fark zikretmiş, iftitâh tekbîrinde ellerini göğüs hizâsına kaldırması, secde ve teşehhüde kendini iyice toplamasını da bunlardan saymıştır.[17]

Kadının Rükû' Hâli

Bu bahsi asıl sıralamasının dışında ele alışımızın sebebi, hakkında açık bir nass bulamayışımızdır.

Zâhidî el-Müctebâ'da, kadının rukû'da az eğileceğini, (dizlerine iyice) dayanmayacağını, parmaklarını açmayacağını, lâkin (parmaklarını) yapıştırıp iki dizi üzerine iyice koyacağını ve dizlerini biraz eğeceğini zikretmiştir.[18] İbrâhîm Halebî'nin Ğunyetü'l-Mütemellî'sinde[19] ve başkalarının başka yerlerde zikrettikleri **kadının rukû'da hafif eğilmek sûretiyle rukû' yapacağı**'na, (ellerini diz kapaklarına iyice dayatmayacağına) dâir olan ibâreleri vardır. Bunların aslında naklî bir delîli varsa da biz onu göremedik. Lâkin, ilim zevkini tadan kimseler, delîllerin her zaman açık nasslardan ibâret olduğunu iddia edemezler. Onların derinliklerinde erbâbının istinbat edip çıkaracağı tükenmeyen hükümler vardır. Kıyâsın ve sâir istinbatların birer Şer'î delîl oluşları işte sözünü ettiğimiz bu hakîkate dayanmaktadır.

Bu sebeble deriz ki, iftitâh tekbîrinde, secdede ve teşehhüdde, kadınların erkeklerden ayrı bir namaz kılışının bulunduğu nasslarla sâbittir. Bunlar da, şu namaz kılış şekillerinin onun tesettürüne en elverişli oldukları esasına dayanmaktadır. Bu noktadan kalkarak **fıkhî bir kıyâs** olan **Münâsebet** yoluyla denilebilir ki; bu ma'nâ rükû' mes'elesinde de vardır. Nitekim bu, "**rukû' ediniz**" nassının **rükû'** kelimesindeki

inhinâ/öne doğru eğilme ma'nâsından da çıkarılabilir. Bu **inhinâ**'nın Şerîat örfünde diz kapaklarını avuçlara yerleştirerek gerçekleştiğini görüyorsak ve erkek için bu hey'et nasslarla mevcûd ise de kadınların tesettürüne en elverişli olan hey'etin / şeklin rükû' kelimesinin ma'nâsının aslında tahakkuk edebileceğini başka nasslar çerçevesinde fıkhetmek zor değildir.

Netîce

Hiç kimse, bir şekilde gırtlağından bir yerlere bağlanıp **âlimlerin meydanında öttürülen, âlim pozlarındaki câhil medya kekliklerin**e kanmasın, aldanmasın… İşin en acı yanı ise "**Ben fıkh'ı, İmâm A'zamlardan çok daha iyi bilirim; onlar bu işten anlamazlar**" demeye getiren **domuz ve köpek kokanlara, hatta kâfir necâseti kokanlara**1[20] hamiyet sâhibi Ehl-i Sünnet(!) mü'minlerin bön bön, belki de mest ü hayran bir halde bakmaktan başka bir şey yapmamalarıdır. Yazıklar olsun!..

وَصَلَّى اللهُ عَلَى سيدنا محمد وَ عَلَى اٰلِهِ وصحبه كلما ذكره
الذاكرون وغفل عن ذكره الغافلون
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِين

---

[1] İmâm Süyûtî, Tenvîru'l-Havâlik, Taberânî'den (: 1/98) Heysemî, "bunu Taberânî(el-Kebîr:22/19), Ebû Vâil'in menkıbelerinde Meymûne bint-i Hucür'den, O da halası Ümmü Yahyâ bint-i Abdi'l-Cebbâr'dan rivâyet etmişdir ki, "Meymûne'yi tanımıyorum. Kalan râvîleri sağlam kimselerdir" demiştir. Mecma'u'z-Zevâid:2/103

[2] Muhammed Zekeriyyâ el-Kandehlevî, Evcezü'l-Mesâlik Şerhu Muvattâi İmâm Mâlik: 2/43

[3] Tânevî şöyle demiştir: 'Aynî, 'Umde (3/165)'de kadının teşehhüdü erkeğinki gibidir; Neha'î, Ebû Hanîfe ve Mâlik de bu görüştedir. Enes' den de böyle rivâyet edilmektedir, şeklindeki sözleriyle garîb bir tavır sergilemiştir: İ'lâ:3/25

[4] Muhammed Zekeriyâ el-Kandehlevî, Evcezü'l-Mesâlik Şerhu Muvattâi İmâm Mâlik: 2/118-119

[5] Bunu Ebû Dâvûd el-Merâsil'inde ve Beyhekî iki mevsûl tarîkle rivâyet etmiştir. Lâkin bu yollardan her birinde metrûk bir râvî vardır. Et-Telhisu'l-Habîr'de böylece yazılıdır. (1/91)

[6] [**Abdulhayy el-Leknevî**, Mecmû'atü'l-Fetâvâ: 1/616], Tânevî

[7] Câmi''u'l-Mesânid:1/400

[8] 4/491-492

[9] Câmi'u'l-Mesânid'de böylece yazılıdır. (2/258)

[10] Tehzibu't-Tehzîb'de böylece yazılıdır. (1/26-27)

[11] Tehzibu't-Tehzîb'de böylece yazılıdır. (1/169)

[12] Tehzibu't-Tehzîb'de yine böyle denilmektedir.(1/192)

[13] Bunu İmam Ebû Bekr İbn-u Ebî Şeybe Musannef'inde rivâyet etmiştir. [(Yazma 181)]

[14] [Tehzibu't-Tehzîb'de 2/146, 147'de böylece yazılıdır.]

[15] [Bu hadîsi İbn-ü Adiyy el-Kâmil'de ve Beyhekî Sünen'inde rivâyet etti ve **zayıf** olduğunu söyledi. Kenzu'l-Ummal (4/117)'de böyledir.]

[16] Zafer Ahmed el-'Usmânî et-Tânevî, İ'lâu's-Sünen: 3/19-25

[17] Leknevî, es-Si'âye: 2/205

[18] Leknevî, es-Si'âye: 2/206

[19] Ğunyetü'l-Mütemellî: 315-316

[20] Cumua Ğuslü münâsebetiyle, medyada, Sahâbe yolundakilerin(!) gözü önünde, Sahâbe efendilerimiz rıdvânullâhi aleyhim için, **Goldzihe**r'in ve bilmem başka hangi kâfirin tefsîr talabesi olması sebebiyle ve ondan ilhâm alarak **onlar koyun ve deve kokuyorlardı** diyebilecek kadar edebsizleşen, Onların etlerini ısıran, üzerine, o ve onun gibi gavurların necâset olan fikirlerinin pis kokuları iyice sinen ve onları neşreden satılmış ve edebsiz bir zavallı için başka ne denilebilir?!…